

Schriftlicht

Kwaad dat kwelt

C. van den Berg

Hoe lang nog, HEER, moet ik om hulp roepen en luistert u niet, moet ik ‘Geweld’ schreeuwen en brengt u geen redding? Waarom toont u mij dit onheil en ziet u zelf de ellende aan?

(Habakuk 1:2-3)
(n.a.v. Habakuk 1:1-11)

Je kent ze wel: die schokkende televisiebeelden uit een of ander rampgebied in de wereld. Kampen vol vluchtelingen die honger lijden in de hoorn van droog Afrika. Zelfmoordaanslagen die dood en verderf zaaien op drukke marktplaatsen in Bagdad. Angstige ouders die niet weten waar ze het zoeken moeten omdat hun kind plotseling verdwenen is. Een slachtoffer van zinloos geweld, doodgeschopt enkel en alleen omdat hij een terechte opmerking maakte over wangedrag. Wat doet het je om via televisiebeelden zulke dingen te zien? En hoe verwerk je het? Werkt het ook door in je omgang met God als je bidt? Op dat punt kun je veel leren van het bijbelboek Habakuk.

Ken je Habakuk? Wellicht van dat kinderrijmpje van vroeger: Maleachi, waarom lach-ie - Habakuk, z'n broek is stuk - Daniël, die maakt hem wel - met een draadje van Ezechiël. Maar ja, dat rijmpje gaat alleen over Habakuk z'n broek en nog niet over zijn boek. Ken je zijn boek? Eén zin uit zijn boek klinkt vast bekend: 'de rechtvaardige zal door zijn geloof leven' (Hab. 2:4, vertaling 1951). En ik denk dat de laatste verzen van zijn boek ook bekend klinken: 'Al zou de vijgeboom niet bloeien, en er geen opbrengst aan de wijnstokken zijn, ... nochtans zal ik juichen in de HERE, jubelen in de God van mijn heil.' Wellicht herken je beide citaten uit het boek. Maar de inzet van het boek is, denk ik, minder bekend. Je hoort Habakuk bidden. Hij roept en schreeuwt tot God over wat hij meemaakt in zijn tijd.

De tijd waarin hij leeft, wordt gekenmerkt door de opkomst van een nieuwe wereldmacht. In Habakuk 1:6 worden de Chaldeeën genoemd. Dat is het volk van Nebukadnessar. Straks marcheren de legers van deze koning de wereld over om overal vreselijk huis te houden. En dan komen ze ook richting Jeruzalem. Maar zover is het nog niet. Habakuk leeft in de laatste dagen van Israël en is een tijdgenoot van Jeremia. De eerste verzen van Habakuk 1 spelen zich af vóóordat de Chaldeeën zich bij Jeruzalem laten zien. Dus nog voordat de Israëlieten in de ellende terechtkomen.

Je nood en ellende kennen

Nou hangt het ervan af wat je ellende noemt. Kijk, die Chaldeeën waren er nog niet. Het was nog pais en vree, om zo te zeggen. Het was nog vrijheid blijheid in Jeruzalem. Geen vuiltje aan de lucht.

Pais en vree, vrijheid, blijheid kennen wij in Nederland ook. Maar ik weet niet hoe u aankijkt tegen de situatie vandaag in ons land. Misschien vindt u het geen gekke tijd voor ons volk. We genieten van rust en welvaart. Heerlijk toch? Geen probleem! Oppervlakkig bekeken misschien wel ja. Maar nu profetisch bekeken. 'Profetie' is het eerste woord van het boek. Nu de situatie bekijken bij licht van boven.

Voor Habakuk is het geen pais en vree. Moet je hem horen in de verzen 2 tot en met 4. 'Geweld', schreeuwt hij. Hij maakt het zelf mee. Je leest over onheil, over verwoesting, twist en tweedracht. Het gebeurt onder zijn ogen, daar waar hij woont en werkt, in en rond Jeruzalem, bij het volk van God! Ze maken elkaar het leven zuur. Ze maken elkaar kapot. Ruzie. Haat en nijd. Ze gunnen elkaar het licht in de ogen niet. En dat onder Israël! Ze horen bij één en hetzelfde volk. Ze zijn nota bene broers en zussen, maar je merkt er niets meer van.

De oorzaak van al die ellende? Vers 4 zegt: *de wet wordt ondermijnd*. Het onderwijs van God, zijn levenslessen, gaan het ene oor in en het andere oor uit. Ze lappen die lessen aan hun laars. *Het recht krijgt niet langer zijn loop*. Ze nemen het recht in eigen hand. En dan weet je het wel. Dan moeten eerlijke mensen opzij voor slechte lieden. Dan moeten goede mensen onder de kwade lijden. Net zolang tot er bloed vloeit en er doden vallen.

Klinkt het je niet bekend, die zinnen uit het begin van Habakuk? Alsof hij het ook over ónze tijd heeft. Als het om geld gaat, zijn zelfs bejaarden niet meer veilig in hun eigen huis. Soms verdwijnen kinderen zomaar van straat zonder dat je een spoor van hen terugvindt. En waarvoor? Voor handel die zich met kinderporno bezighoudt. Wetten? Rechten? Dat maken mensen zelf uit. Vandaag ook.

Uit de diepten roep ik tot U

De zinnen uit het begin van Habakuk vormen samen een gebed. Een aangrijpend gebed, een schreeuw naar omhoog. Bidt u wel eens zo: *Hoe lang nog, Heer, moet ik om hulp roepen, en luistert u niet, moet ik 'geweld' schreeuwen, en brengt u geen redding? Waarom toont u mij dit onheil en ziet u zelf de ellende aan? Wat doet het je, al dat onrecht om je heen? Wat doet het je, als mensen het recht in handen nemen en geen mens ontzien; geen kind, geen vrouw, geen bejaarde..., niemand.*

Wie leeft met de Here, weegt de dingen in het licht van de Here. Die dingen gebeuren toch maar in Gods wereld, waar Hij het voor het zeggen heeft. Heb je vrede met al dat onrecht? Hoe verwerk je dat? Habakuk ging ermee naar God. Een kind van de Here gaat toch met zijn hele leven naar God. Met z'n gevoelens, met z'n onvrede bij zoveel onrecht. Je merkt hoe Habakuk er met huid en haar bij betrokken is. Hoe lang roept hij al niet? Keer op keer! En hoe luid roept hij niet? Hij schreeuwt en schreeuwt! Of het hem raakt, al die ellende. Daar leg je je toch niet bij neer?

Maar wat kun je daar zelf aan doen? Heel weinig of niets wellicht. Je kunt het niet met eigen handen aanpakken en gaan veranderen. Maar je kunt je handen wel vouwen of uitstrekken naar God. God heeft almachtige handen en kan het wel aanpakken. Alles, ook dat onrecht. Dat heeft Hij ook in handen. Dat maakt het nog eens extra moeilijk om het te verwerken. Het is om te beginnen al een kruis dat al die ellende er is. Maar daar komt nog bij dat God het zelf ook nog eens laat zien. Hij toont dit onheil, en Hij ziet zelf die ellende aan! Hij staat er niet met zijn rug naartoe, maar is er duidelijk bij betrokken. Hoe precies, dat volg ik niet. Maar Hij is erbij, Hij toont het en ziet het aan!

Als God zelf je ellende onder ogen brengt, moet je ermee naar Hém toe! Dan zég je het Hem. Ook de vragen die je hebt, en dat je het niet begrijpt. Ook je klachten, en dat je er moeite mee hebt. *Waarom, Heer, waarom toont u mij dit onheil? Kennen wij dat in onze gebeden? Hoe reageer je op kwaad in je omgeving? Als je kwaad leert haten en verafschuwen, is dat te horen*

in je omgang met God. En als dit geen aandacht krijgt in gebeden, komt een andere vraag naar boven: in hoeverre laat het kwaad je koud? Ik denk aan wat Petrus schrijft over Lot (2 Petr. 2:8): ‘Dag in dag uit werd zijn rechtschapen ziel gekweld wanneer hij hoorde en zag hoe ze zich aan God noch gebod stoorden.’

God hoort gebeden

De reactie van de Here op het gebed van Habakuk lees je in vers 5v. *Ik laat de Chaldeeën komen, dat grimmige, onstuimige volk* (vs. 6). De komst van de Chaldeeën is dus het werk van de Here zelf. Hij alleen heeft de volken in zijn macht. Hij doet volken komen en gaan. Zo laat de Here in die tijd de Chaldeeën opkomen. Habakuk zal het meemaken dat God gebeden hoort. Het gebeurt nog tijdens zijn leven! Habakuk bad: hoe lang nog, Here? U luistert niet. Het antwoord laat zien dat de Here wel hoort en iets gaat doen waarvan Habakuk zelf getuige zal zijn.

Wát gaat de Here doen? Hij laat wetteloze mensen niet hun gang gaan. Hij zet het hun betaald. Ze denken dat ze veilig zitten binnen de muren van een sterk Jeruzalem. Maar ook daar weet de Here hen te vinden. Hij zoekt hen op, tot in hun straat en in hun eigen huis, door soldaten van Nebukadnessar. De Chaldeeën zitten nog in het hoge noorden, ver weg voor hun idee. Maar binnen de kortste keren staan ze voor de deur. En ze walsen alles plat. Geen muur houdt hen tegen. Op die manier maakt God aan het kwaad een eind. Hij snoert hun de mond die het alleen maar over zichzelf hebben. Mensen die van hun kracht hun god maken (vs. 11), maakt Hij machteloos. Het kwaad wint het niet. Het wordt overwonnen door God. En dat op een manier die je verbijstert.

Aangrijpend, die reactie van de Here. Het is een boodschap waarin het vonnis wordt aangekondigd. En die boodschap klinkt tot vandaag door. Wij mensen horen graag alleen een boodschap van liefde en genade, een boodschap van redding en niet van oordelen en gerichten. Maar bij redding gaat het wel altijd om redding uit ellende, doordat God aan het kwaad een eind maakt. Redding uit Egypte kwam er pas na tien vreselijke plagen. Zo gaat God bevrijden van wetteloze Israëlieten door hen de ondergang te doen vinden.

Wij leven heen naar de terugkomst van de Here Jezus. Wij zien ernaar uit en bidden erom: Kom, Here Jezus! Maar dan bidden wij wel om de komst van Hem die zal oordelen. Als Hij straks komt, beleef je de grootste reddingsoperatie ooit. Dan bevrijdt Hij eens en voorgoed van alle vijanden. Maar dat gebeurt wel door de ondergang van die vijanden.

Wanneer God zover is, weten we niet. Wanneer gaf God Habakuk antwoord? Voor zijn gevoel moest hij eindeloos wachten. Hoe lang nog, HEER, bad Habakuk. Ik weet niet of u dat vandaag ook bidt. Duidelijk is wel dat het zelfs in de hemel klinkt (Op. 6:10): ‘Hoe lang, o heilige en waarachtige Heerser, oordeelt en wrekt Gij ons bloed niet aan hen, die op de aarde wonen?’ In de hemel hebben kinderen van God de ellende achter de rug, zou je denken. Toch bidden ze daar: Hoe lang nog, Here? Wanneer trekt u alles recht?

Verlos ons van de Boze

Moeten ook wij niet meer leren bidden om bevrijding van onrecht? Hoe lang moeten christenen nog in containers zitten? Hoe lang moeten ze opgesloten blijven, opgevouwen in een donker hok waar ze de hemel niet kunnen zien? Hoe lang en hoe ver mogen goddeloze praktijken maar doorgaan in ons land?

De tijd die God ons hier geeft, is m.n. een tijd van bidden, van roepen tot God. Bidden om bekering van mensen die in de greep van het kwaad zitten, dat voorop zolang we onderweg zijn. Maar ook bidden dat er een eind komt aan alle ellende, aan een kromme wereld en aan wettelozen en hun daden. Bidden om het einde is bidden om bevrijding van onrecht.

Soms kan bidden lang duren. 'Hoe lang nog, HEER, moet ik om hulp roepen.' Soms kan bidden schreeuwen worden: Hoe lang moet ik 'schreeuwen en brengt u geen redding?' Het leert ons hoe wij vandaag met de dingen bezig moeten zijn. Het gevoel bekruipt me meer dan eens dat we bezig zijn op te gaan in het leven van nu, in de rust die we hebben en in de welvaart die we genieten. En natuurlijk mag je van rust en welvaart genieten. Maar als je de dingen van vandaag niet meer goed weegt, wordt het oppervlakkig. Habakuk heeft het over wettelozen, en wij leven in de tijd van de mens der wetteloosheid waarover Paulus schrijft in 2 Tessalonicenzen 2.

Leer de dingen wegen door ze tegen het licht van God te houden. Dan wordt kwaad echt lelijk en gaat het pijn doen. Dan wen je niet aan abortusklinieken en ook niet aan sites vol seks op je pc of tv. We moeten leren de gewenning tegen te gaan door nee te zeggen. Ik hoop dat gebeden zoals van Habakuk ook nu klinken. En liederen van onvrede over onrecht. Het is niet alleen maar praise in de Bijbel. Lang niet.

In gebeden klinkt door waar ons hart zit, en of wij worstelen met het lelijke kwaad? Laten we leren van Habakuk. Hij schreef niet voor niets zijn boek. God nam het op in zijn boek. God geeft lessen voor onderweg op dit laatste traject. Lessen in bidden, in roepen en schreeuwen tot God. Lessen in doorgaan met bidden, ook als het lang duurt voor je gevoel. Lessen in een beroep doen op God, omdat onrecht en wetteloosheid in de wereld van God nooit kunnen blijven. Als er in de hemel wordt gebeden en geroepen om recht, bij ons dan niet? In de hemel zijn ze boven al dat onrecht uitgetild, en wij zitten er nog middenin. De roep om recht en om een rechtvaardig vonnis mag niet verstommen. Aan alle kwaad moet een eind komen.